

Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ

БОЙОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ДРОГОБИЦЬКОЇ ОКРУГИ ОУН (перша половина 1945 р. – початок 1952 р.)

У статті вперше на основі аналізу раніше недоступних архівних матеріалів розкриваються основні форми та напрями бойової діяльності націоналістичного підпілля у Дрогобицькій окрузі ОУН. Передовсім показано структурні одиниці, які проводили бойові акції, виділено основні типи збройних акцій. Наводяться кількісні показники збройних акцій, які здійснювалися підпіллям на території Дрогобицької області. Автором доведено, що організація збройної боротьби проводилася на високому рівні.

Ключові слова: *самооборонні куцзові відділи (СКВ), боївки СБ, референтура СБ, Дрогобицька округа ОУН, підпілля.*

Сьогодні відповідно до вимог часу актуальною є проблема об'єктивного, неупередженого висвітлення діяльності українських партизанських і підпільних формацій, що діяли в роки Другої світової війни та після її закінчення. Бойова діяльність підпілля загалом та референтури СБ зокрема і надалі не знаходить однозначної оцінки у дослідників. Одні вважають діяльність СБ ОУН плямою на всій історії національно-визвольної боротьби, інші, – навпаки, однозначно позитивно оцінюючи її заходи, “закривають очі” на помилки та прорахунки, що траплялися у роботі цієї референтури.

Праці, в яких висвітлені питання бойової діяльності Дрогобицької округи ОУН, відсутні. Звісно, окремих аспектів збройної діяльності підпілля у Дрогобицькій окрузі торкалися дослідники І.Білас [2], А.Кентій [5], Ю.Киричук [6], С.Макарчук [8], А.Русначенко [12], Ю.Шаповал [14] в узагальнювальних працях з історії українського визвольного руху. Одними з

перших публікацій, присвячених діяльності Служби безпеки і написаних на основі спогадів безпосередніх учасників, були праці С. Мудрик-Мечника [10] та Я. Антонюка [1].

Із відновленням незалежності України дослідники отримали змогу працювати з раніше недоступними архівними фондами, у результаті чого світ побачили праці з історії спеціальних служб В. Єфименка [4], у яких автор аналізує проблеми організації підпільних спецслужб, їхнього кадрового наповнення, тактики і методів боротьби. Проблеми організаційної побудови та функціонування СБ ОУН присвятили свою працю Є. Лисенко та І. Патриляк [9]. Комплексно питання діяльності СБ ОУН загалом і бойової зокрема розглядаються у працях Д. Веденєєва і Г. Биструхіна [3]. Попри низку праць, присвячених цим питанням, воно залишається нерозв'язаним.

Мета статті – з'ясувати організацію, форми та напрямки збройної боротьби українських націоналістів у Дрогобицькій окрузі в 1945 – 1952 рр.

Збройні дії у Дрогобицькій окрузі проводили Самооборонні кущові відділи (СКВ) та боївки СБ ОУН. Часто вони об'єднувалися для проведення окремих акцій і на тривалий період спільної боротьби. До їхніх функцій входило знищення сексотів*, захист населення від репресій з боку радянської влади, пограбування, ліквідація та роззброєння винищувальних батальйонів. Взаємоузгодженість дій дала змогу протистояти репресивно-каральній системі протягом майже десяти років. Самооборонні кущові відділи були найнижчою адміністративно-бойовою ланкою українського підпільного руху, яка виконувала не лише бойову діяльність, але й адміністративну. З приходом радянської влади СКВ в середньому нараховували 15 – 35 осіб діяли на терені 4 – 7 сіл [XII, 175]. Пізніше СКВ стали нараховувати 5 – 10 осіб, і більше виконувати пропагандистські функції.

У підпільній адміністрації СКВ підпорядковувалися районному проводу. Останній виконував контрольну роль. Боївка СКВ підпорядковувалася військовому референту кущового проводу. Кущовий провідник керував всією

* Цю офіційну назву широкий загал вважає лайкою, а “секретный сотрудник” – російськомовний термін.

діяльністю СКВ, зокрема політично-адміністративною. Він мав право вимагати від командира СКВ провести на терені окремі військові акції або їх заборонити. Інші члени проводу для виконання завдань могли вимагати від кущового виділити їм людей із боївки СКВ. “Військовик” незалежно від своєї участі в проводі по діловій лінії підлягав організаційно-мобілізаційному референту районного проводу. Районний організаційно-мобілізаційний референт підлягав за військовою лінією надрайонному “оргмобові”. Оргмоби зобов’язані були займатися мобілізацією нових самооборонних кущових відділів [XXV, 91].

Бойовий склад СКВ поділявся на 3–4 рої. Допомогали командирі СКВ (“військовикові”) зброяр, вишкільник і санітар. Вони належали до бойової частини СКВ. Діяльність СКВ дала можливість при мінімальній кількості кадрів домогтися максимальної їхньої рухливості. Ще одне дуже важливе завдання, яке виконували СКВ у Дрогобицькій окрузі, – адміністративно-військова робота із нагромадження засобів і постачання для відділів УПА. Водночас СКВ проводили роботу зі збору та нагромадження харчів, медикаментів, технічних засобів зв’язку, пропагандистсько-видавничої техніки, обмундирування, харчування тощо [II, 186], [VI, 144], [XXV, 91]. Водночас на СКВ покладалася надзвичайно важлива функція забезпечення зв’язку. Наприклад, на території сс. Ясениця і Кам’янка Сколівського району Дрогобицької області діяв куш “Макаренка”, через який проходила кореспонденція ОУН, окрім цього він мав спеціальних кур’єрів, які перевозили кореспонденцію на територію Чехословаччини [XIII, 158].

Головне бойове завдання СКВ – захист населення, звільнення заарештованих, а також тих, кого виселяли [II, 187]. Створення СКВ та прикріплення його до певної території давало змогу постійно контролювати цей терен. Використовуючи різні форми боротьби: засідки, наскоки на адміністративні споруди та представників репресивно-карального апарату [II, 186], діяльність СКВ ускладнювала можливість окупантам закріпитися в терені.

У зв’язку зі зміною політичної обстановки та великими втратами в організаційних кадрах Дрогобицької округи, провідники національно-визвольного руху змушені були відмовитися від попередньої тактики відкритої боротьби проти окупантів. У цей час основною формою боротьби українського

визвольного руху стає збройне підпілля. Особливою активністю відзначаються боївки СБ, а діяльність референтури набирає більших масштабів. Вони діють поодиночі або невеликими групами (5 – 20 осіб) при зберіганні найстрогішої конспірації здійснюють терористичні акти проти представників влади, наскоки, засідки тощо [XXIII, 31]. Втягнення у безпосередні, відкриті сутички з представниками органів влади та військовими частинами призводили до відчутних втрат. Роль референтури СБ ОУН у національно-визвольній боротьбі надзвичайно велика. З початком другої більшовицької окупації Західноукраїнських земель репресивно-каральний апарат розгорнув масштабну боротьбу проти українського визвольного руху, використовуючи не лише військові чи військово-чекістські операції, а й широку мережу агентури, провокаційно-компрометаційні заходи, цілу систему спеціальних засобів, у тому числі й діяльність сумнозвісних спецгруп. За цих умов саме референтури СБ забезпечували життєдіяльність організації.

Наприкінці 1944 р. референтура СБ ОУН була уже сформована, мала чітку структуру. Будова структури самої СБ – вертикальна, починаючи від референтури СБ Проводу, через крайові, окружні, надрайонні, районні аж до кущових.

Служба безпеки ОУН, відповідно до основних напрямів праці, складалася з підреферентур (субреферентур) слідчої, бойової, вишкільної і технічної. Технічний підреферент (також субреферент, референт) керував технічною роботою, тобто переписуванням звітів, протоколів, керував зв'язком. Бойовий підреферент був командиром боївки СБ, займався охороною і господарським забезпеченням. Слідчі провадили слідство, вишкільники – навчали. За цією схемою діяли референтури СБ на рівні округи, надрайонів і районів. Натомість у кущах були інформатори СБ [V, 22]. Референт СБ, як і всі інші, організаційно підпорядковувався провідникові відповідного терену, а функціонально – референту СБ вищого проводу [V, 22]. У листі Василя Сидора-“Шелеста” до Івана Лавріва-“Нечая” літом 1947 р. щодо відносин між референтами СБ і провідниками зазначалося: “Установку, що першим завжди є провідник, якому потрібно підпорядковуватися і перед ним звітуватися, а потім вже вищестоящому керівнику” [I, 193]. До провідника необхідно було

звертатися “друже Провідник”, а до референтів “друже Зверхнику” без будь-яких винятків. Провідник будь-якої організаційної одиниці рівнозначний вищестоящому референту [I, 193].

Як і в інших підрозділах, у референтурі СБ частими були суміщення посад, наприклад, слідчого і технічного референта. Зрештою, за браком слідчих, їх роботу міг виконувати будь-який працівник референтури, із бойовиками включно [V, 23].

Певний час, приблизно з осені 1946 р., на Дрогобиччині замість назви “Служба безпеки” (СБ) вживалася назва “Екзекутивний відділ” (ЕВ). За твердженням дослідників Д.Веденєєва і Г.Биструхіна, саме на Дрогобиччині вперше почали створюватися підрозділи з такою назвою [3, 73]. Проте ця назва не прижилася і самі підпільники не завжди її вживали. Згодом назва ЕВ вийшла з ужитку.

Референтура СБ районного проводу ОУН була основною ланкою у структурі СБ, на “плечі”, якої лягав увесь тягар роботи і вимагалася якомога більшої результативності. Водночас, аналізуючи інформацію про перелік загиблих працівників референтур СБ Карпатського крайового проводу протягом 1947 – 1948 рр., можемо зробити висновок, що відповідні референтури районних проводів зазнавали найбільших втрат [IX, 166 – 167].

Зовнішня розвідка, тобто боротьба з агентами НКВД–НКДБ, повинна була проводитися кожним членом організації. Весь склад ОУН зобов’язаний звітувати перед організацією за облави, виклики, засідки, арешти, які проводили органи радянської влади [IV, 25].

Для виконання таких життєво важливих завдань необхідно було мати, передовсім, не лише ідейно, а й професійно вишколені кадри: вони повинні пройти вишколи з конспірації та виявлення агентури, бути обізнаними із формами, методами, прийомами розвідувальної та контррозвідувальної діяльності. У підпіллі розроблялися і поширювалися інструкції, посібники з питань конспірації, шифрування, боротьби проти агентури [VII, 1 – 130], [VIII]. У цих матеріалах розповідалося про основні принципи агентурної роботи, вербування, зв’язку та передачі інформації. Червоною ниткою у цих працях проходить теза про збільшення конспіративності та конфіденційності у діяльності, дається загальна характеристика репресивно-каральних органів,

акцент робиться на широкій діяльності агентури, у зв'язку з чим треба, “крім конспірації, ще й великої революційної пильності, революційної чуйності, обережності” [VII, 1 – 130].

Під час другої більшовицької окупації СБ ОУН мала широко розгалужену структуризовану агентурну сітку. На території Західної України не було жодного населеного пункту без її агентів. До сітки агентів СБ ОУН входили навіть працівники офіційних радянських державних органів. Наприклад, заарештована 13 грудня 1945 р. у с. Заплатин Стрийського району під час транспортування продуктів і медикаментів референт УЧХ Меденицького району Тетяна Сидоренко – “Надія” [XX, 168] вказала, що інформатором референта Служби безпеки Меденицького районного проводу ОУН “Туркмена” є Марія Куліш – “Марійка” – справочинець райзагсу. У 1947 р. Самбірський міськвідділ МДБ заарештував зв'язківця СБ надрайонного проводу М. Чайку, який, працюючи керівником контори зв'язку, підслуховував розмови УМДБ, міського і районного відділів МДБ, обласних радянських органів [3, 83]. Проте повну інформацію про наявність, кількісні показники агентури СБ ОУН у середовищі радянських державних та спеціальних органів встановити важко, оскільки таких даних нема.

Як уже зазначалося, Службі безпеки надавалися великі повноваження і права, зокрема винесення та виконання смертного вироку. У зв'язку з цим, деякі дослідники, зокрема історик УПА А.Кентій, нерідко акцентують увагу на фактах “незважених і безконтрольних вчинків СБ, які принесли їй сумну відомість, наклали пляму на всю революційно-визвольну боротьбу ОУН–УПА”. Але він, як і інші науковці, часто посилається на свідчення діячів ОУН М.Степаняка, С.Янішевського, написані в тюремних камерах НКДБ–НКВС, в яких вони говорили те, що від них вимагали. Але варто наголосити, що діяльність референтури СБ суворо регламентувалася та контролювалася вищими структурними одиницями [XXIV, 33].

Радянські карально-репресивні органи не випадково надавали особливого значення боротьбі зі СБ, ліквідації її працівників. У своїх звітах центру партійні органи та структури НКВС–НКДБ

обов'язково зазначали, скільки і яких діячів СБ знищено чи арештовано. Органи СБ, за висловом А.Кентія, “зайняли останній рубіж оборони позицій визвольного руху” [5, 62].

Масштаби боротьби, які розгорнулися між СБ та окупаційною владою, красномовно проілюструють такі приклади: од січня 1946 р. по липень 1948 р. боївка (8 – 10 осіб) під керівництвом Романа Різняка-“Макомацького” тільки на території Дрогобицького району здійснила 23 акції, під час яких було вбито 66 осіб, із них радянського партійного активу – 27, військовослужбовців військ МВС–МДБ і радянської армії – 14, місцевих жителів – 25, окрім цього здійснено 7 диверсійних актів [XIV, 49], [XV, 75]. А “Ореста”, боївка Богдана Луцького-“Перуна”, протягом 1945 р. здійснила 54 бойові акції [XX, 140]. Після розформування відділів УПА бойова діяльність СБ зросла у декілька разів. І не дивно, оскільки саме бійці УПА поповнювали структури референтур СБ. Ось чому, на думку начальника Управління НКВС УРСР у Дрогобицькій області генерал-майора О.Сабурова (грудень 1945 р.), знешкодження співробітників СБ є першочерговим завданням, оскільки вони “найінтелігентніші, найспритніші й найбільш фанатичні націоналісти” [3, 76].

У всіх звітах репресивно-каральний апарат наголошував: скільки і якого “рангу” залишилося або ліквідовано есбістів навіть на завершальному етапі боротьби. Наприклад, 1 квітня 1948 р. зазначалося, що в Дрогобицькій окрузі ОУН нараховувалося: референтів – 19, слідчих і техреферентів – 25, машиністок – 4, бойовиків – 74. Всього 122 особи [III, 132]. А 1 січня 1952 р. емгебісти звітували, що із 111 взятих на облік підпільників у Дрогобицькій області припадало 6 районних референтів СБ, слідчий і технічний референт, 4 бойовики СБ [3, 75]. Підпільники також вели облік кадрів СБ.

Загалом усі збройні акції можна поділити на три основні групи:

– вбивства представників районного та сільського активу, військовослужбовців, колишніх підпільників, які з'явилися з повинною, та членів їх сімей; осіб, яких оунівці підозрювали у зв'язках із органами НКДБ-НКВС; скомпрометованих осіб; вбивства з метою приховати свою антирадянську діяльність

(ліквідація свідків і потенційних донощиків); співробітників НКВС та НКДБ, бійців винищувальних батальйонів та груп самоохорони. Найхарактерніші акції підпілля. 30 березня 1946 р. у с. Києвець Миколаївського району виїхала група радянсько-партійного активу для проведення зборів із організації колгоспу. Повертаючись у райцентр (між селами Києвець – Черниці Миколаївського району), потрапили в засідку, був убитий третій секретар РК КП(б)У І.Л.Олійник і другий секретар РК ЛКСМУ А.А.Мазурик, і тяжко поранені – завідувач відділом пропаганди та агітації райкому партії Г.Ф.Козак та заступник директора МТС О.С.Ківа [X, 99], [XXI, 47], [XII, 156 – 157].

Маємо інформацію про діяльність підпілля у Дрогобицькій окрузі за період од 18 січня по 23 березня 1945 р. Було ліквідовано 213 осіб. Серед них: військових – 41 особа, партпрацівників – 2, комсомольських працівників – 2, радянських працівників – 27, бійців винищувальних батальйонів – 42, працівників НКДБ – 18, цивільного населення – 81. Дуже рідко трапляються довідки, складені працівниками репресивно-карального апарату, де виділяються напрями збройних акцій підпілля. Проте завдяки деяким можна побачити певну картину. Наприклад, од 1 квітня по 1 вересня 1946 р. (загалом “бандпроявів” – 127) підпілля провело акції: терористичні напади на індивідуальних осіб – 39, нападів із засад – 14. Чекісти втратили за квітень – 42, а підпілля – 306, за травень співвідношення між втратами чекістів та підпілля відповідно становило – 63/207, у червні – 15/173, у липні – 26/131, у серпні – 67/99. Загалом – 257/916 осіб [11, 524];

– напади на обози із зерном, що прямували до збірних пунктів; на групи радпартактиву, які організували хлібозаготівлю; на сільські ради (що супроводжувались вилученням та знищенням усієї документації, спаленням будівель, убивством або примусовим відведенням до баз підпілля голів та секретарів сільських рад); захоплення і доправлення до таємних баз підпілля сільських активістів, бійців винищувальних батальйонів, військовослужбовців і тих, хто з’явився з повинною до органів НКВС; диверсії у радгоспах і підсобних господарствах, спалення будівель, сільсько-господарських машин, хліба на токах та складах.

У документах репресивно-каральних органів ідеться про те, що в жовтні 1948 р. у Дрогобицькій області значно посилилось підпілля, особливо проти керівників колгоспів [XXIII, 12]. Так, у жовтні цього року із 23 “бандпроявів” проти колгоспів було здійснено 9. Загинули 6 голів колгоспів, причому тільки в Стрийському районі – 3 [XXIII, 81]. Набули поширення акції нападів на адміністративні установи влади. У червні 1945 р. було розгромлено 54 сільські ради [XVII, 102]. Командир боївки СБ водночас референт пропаганди Сколівського районного проводу ОУН Михайло Плита-“Бойко”, “Руденко” організував напади на поїзди вузькоколійної гілки у Сколівському районі [XVIII, 126], [XIX, 40 – 49], [XIX, 48 – 51], [XXII, 145], [X, 96 зв.];

– диверсії на залізничних станціях та коляях, обстріли потягів, мінування залізничних та шосейних доріг; напади на підприємства харчової промисловості, лісо- і торфових розробок; пошкодження та руйнування ліній дротяного зв’язку; напади на фельд’єгерів спецзв’язку; обстріли гарнізонів військ Червоної Армії та внутрішніх військ НКВС; пограбування магазинів сільпо; розповсюдження антирадянських листівок та вивішування оунівських гасел. Наприклад, 30 вересня на ділянці Станиславів-Стрий підпільники провели акцію, у результаті якої з рейок зійшов потяг, що перевозив паливо. Згоріло вісім цистерн із паливом, два вагони, розбито два потяги [7, 475].

Ще одним важким питанням є кількісні показники проведених бойових акцій. Звичайно, найкраще було б порівняти дані підпілля з інформаціями репресивно-каральних органів, однак через практичну відсутність таких підпільних документів провести це неможливо. Натомість документи репресивних органів збереглися повністю. Вони свідчать, що од 1944 по 1 січня 1956 р. підпілля понад 15 тисяч “бандпроявів”, у тому числі в західних областях України – 14440 (виключаючи 1944 – 1945 рр., за ці роки даних про характер “бандпроявів” нема): терорестичних актів – 4912, диверсійних – 195, нападів і розбрюєння ГОГП – 457, нападів і підпалів колгоспів, радгоспів і МТС – 325, нападів на сільсьради і клуби – 320, збройні пограбування – 367, інші “бандпрояви” – 1126.

Статистичні дані МВС про кількість збройних акцій, проведених ОУН за 1944 р., в Західній Україні становило 3287, у Дрогобицькій області – 162, у 1945 р. відповідно – 3451/564, 1946 р. – 2124/279, 1947 р. – 1636/229, 1948 р. – 1907/334, 1949 р. – 1211/216, 1950 р. – 518/45, 1951 р. – 189/11, 1952 р. – 71/8, 1953 р. – 30/1, 1954 р. – 12/–, 1955 р. – 4/1, всього – 14440/1849 [XI, 189]. У результаті цього втрати каральних органів становили 22434 осіб [XI, 189]. У 1947 р. підпілля найбільше збройних акцій провело в Жидачівському – 11, Підбузькому – 8, Журавенському – 7, Дрогобицькому – 6, Миколаївському – 5, Сколівському і Самбірському районах – 4 [X, 97 зв.]. В одному тільки с. Брониця та в її околицях від 7 серпня 1944 р. до 20 січня 1946 р. було здійснено 37 бойових акцій підпілля, вбито 32 особи партійно-радянського активу і військовослужбовців, повішано 9 осіб, пограбовано 9 магазинів [XX, 87].

Од серпня 1944 р. по 23 березня 1945 р. у Дрогобицькій області було здійснено 415 бойових акцій. Тобто до 18 січня 1945 р. таких нараховувалося 234, а з 18 січня до 20 лютого 129 та з 20 лютого до 23 березня 52 [XVI, 120]. За травень – червень 1945 р. в області зареєстровано 105 акцій підпілля, а од 1 січня по 1 липня 1945 р. – 236 [XVII, 19]. Протягом липня – вересня 1946 р. у Дрогобицькій області було проведено 47 акцій; жовтень – листопад – 46, січень – березень 1947 р. – 16, травень – червень 1947 р. – 55. Разом 164 [13, 680]. Липень – вересень 1947 р. – 62, жовтень – грудень – 82; січень – лютий 1948 р. – 83, квітень – червень 1948 р. – 103. Разом 330 акцій [13, 682]. Липень – вересень 1948 р. – 139, жовтень – грудень – 41, січень – березень 1949 р. – 37, квітень – червень – 37. Разом 254 акції [13, 684]. За час з 1 серпня 1951 р. до 15 квітня 1952 р. підпілля здійснило 6 акцій [11, 841].

Отже, усвідомлюючи всі негативні сторони і прорахунки у збройній діяльності СКВ та роботі СБ ОУН, зазначаємо: цей напрям українського визвольного руху відіграв колосальну роль. Протягом десятиліть жорстокої боротьби з найсильнішими у світі репресивно-каральними органами (польськими, німецькими, радянськими) СБ проявила себе на рівні з світовими спеціальними службами. По суті, саме завдяки умілій боротьбі СБ ОУН та СКВ проти ворожої агентури, провокацій, а

також відкритої бойової та пропагандистської діяльності збройна боротьба українського народу тривала аж до середини 50-х років ХХ століття.

Перспективним напрямом дослідження проблеми є вивчення бойової діяльності структурних одиниць ТВ 24 “Маківка”.

Джерела та література

- I. Галузевий державний архів Служби безпеки України. – Ф. 2-Н. – Оп. 60. – Спр. 16. – 409 арк.
- II. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 3. – 315 арк.
- III. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 7. – 350 арк.
- IV. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 8. – 323 арк.
- V. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 9. – 334 арк.
- VI. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 13. – 356 арк.
- VII. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 17. – 335 арк.
- VIII. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 18. – 297 арк.
- IX. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 23. – 425 арк.
- X. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 75. – 319 арк.
- XI. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 92. – 286 арк.
- XII. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 74. – 306 арк.
- XIII. ГДА СБУ. – Ф. 71. – Оп. 6. – Спр. 120. – 224 арк.
- XIV. ГДА СБУ. – Ф. 71. – Оп. 6. – Спр. 181. – 246 арк.
- XV. ГДА СБУ. – Ф. 71. – Оп. 6. – Спр. 182. – 122 арк.
- XVI. Державний архів Львівської області (далі – ДАЛО). – ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп. 6. – Спр. 49. – 261 арк.
- XVII. ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп. 6. – Спр. 57. – 289 арк.
- XVIII. ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп. 6. – Спр. 58. – 386 арк.
- XIX. ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп. 6. – Спр. 59. – 399 арк.
- XX. ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп. 7. – Спр. 218. – 182 арк.
- XXI. ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп. 8. – Спр. 261. – 58 арк.
- XXII. ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп. 8. – Спр. 264. – 333 арк.
- XXIII. ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп. 9. – Спр. 145. – 127 арк.
- XXIV. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (далі – ЦДАВО України). – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 225. – 152 арк.
- XXV. ЦДАВОВ України. – Ф. 3836. – Оп. 1. – Спр. 62. – 137 арк.

1. Антонюк Я. Діяльність служби безпеки ОУН. Історико-краєзнавче видання. Луцьк: Волинська книга, 2007. – 176 с.

2. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні 1917 – 1953. Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз. У двох книгах. Книга перша. – К.: Либідь – Військо України, 1994. – 432 с.

3. Веденєєв Д.В., Биструхін Г.С. Двобій без компромісів. Протиборство спецпідрозділів ОУН та радянських сил спецоперацій. 1945 – 1980-ті роки: Монографія. – К.: К.І.С., 2007. – 568 с.

4. Єфименко В. Кадровий склад спеціального підрозділу ОУН (Б): спроба аналізу // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. Науково-документальний журнал. 1999. – № 1/2(10/11). – С. 443 – 456; Єфименко В. Тактика і методи роботи працівників спеціального підрозділу ОУН(Б) // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. Науково-документальний журнал. – 2000. – № 2/4(13/15). – С. 504–514; Єфименко В. Організація діяльності спецпідрозділу ОУН(Б) на західноукраїнських землях після Другої світової війни // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. Науково-документальний журнал. – 2001. – № 2(17). – С. 502 – 519.

5. Кентій А. В. Нарис боротьби ОУН-УПА в Україні (1946 – 1956 рр.). – К.: Інститут історії України НАН України, 1999. – 111 с.; Кентій А.В. Українська повстанська армія в 1944 – 1945 рр. – К.: Інститут історії України НАН України, 1999. – 220 с.

6. Киричук Ю. Нариси з історії українського національно-визвольного руху 40 – 50-х років ХХ століття. – Львів: ЛДУ імені Івана Франка, 2000. – 304 с.; Киричук Ю. Український національний рух 40-50-х років ХХ століття: ідеологія та практика. – Львів: Добра справа, 2003. – 464 с.

7. Літопис УПА. Нова серія. – Т. 4. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. Книга перша: 1943–1945. – Київ–Торонто, 2002. – С. 475.

8. Макарчук С. Радянські методи боротьби з ОУН і УПА. 1944 – 1945 рр. // Українська Повстанська Армія у боротьбі проти тоталітарних режимів. – Львів, 2004. – С. 210 – 223.

9. Матеріали та документи Служби безпеки ОУН(Б) у 1940-х рр. Зібрали та упорядкували О. Є. Лисенко та І.К. Патриляк. – Київ: Б.В., 2003. – 256 с.

10. Мудрик-Мечник С. Служба безпеки революційної ОУН у боротьбі з НКВД–НКГБ–МГБ–КГБ. – Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ управління по пресі, 1994. – 128 с.

11. Сергійчук В. ОУН – УПА в роки війни. Нові документи і матеріали. – К.: Дніпро, 1996. – 496 с.

12. Русначенко А. М. Народ збурений: Національно-визвольний рух в Україні й національні рухи опору в Білорусії, Литві, Латвії, Естонії у 1940–50-х роках. – К.: Університетське видавництво “Пульсари”, 2002. – 519 с.

13. Шанковський Л. Українська Повстанська Армія // Історія українського війська. Збройні сили сучасної доби за роки 1914–1953. – Львів: Світ, 1996. – С. 482 – 695.

14. Шаповал Ю. Війна після війни // Літопис УПА. Нова серія. – Т. 3: Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: директивні документи ЦК Компартії України. 1943 – 1959. – Київ–Торонто, 2001. – С. 9 – 40.

Ильницький Василь. Боевая деятельность Дрогобычского округа ОУН (первая половина 1945 г. – начало 1952 г.). В статье впервые на основе анализа ранее недоступных архивных материалов раскрываются основные формы и направления боевой деятельности националистического подполья в Дрогобычском округе ОУН. Прежде всего показаны структурные единицы, которые проводили боевые акции, выделены основные типы вооруженных акций.

Ключевые слова: кустовые отделы (СКВ) самообороны, боивки СБ, референтура СБ, Дрогобычский округ ОУН, подполье.

Pnytskyi Vasyl'. Battle activity of UNO Drohobych neighbourhood (the first half of 1945 – the beginning 1952). In the article on the basis of the analysis of earlier inaccessible archival materials basic forms and directions of battle activity of nationalistic underground in the UNO Drohobych neighbourhood are revealed. Structural units which conducted battle actions are foremost shown, basic types of the armed actions are pointed out.

Key words: bush self-defense departments (BSD), boivky SB, referentoura SB, UNO Drohobych neighbourhood, underground.